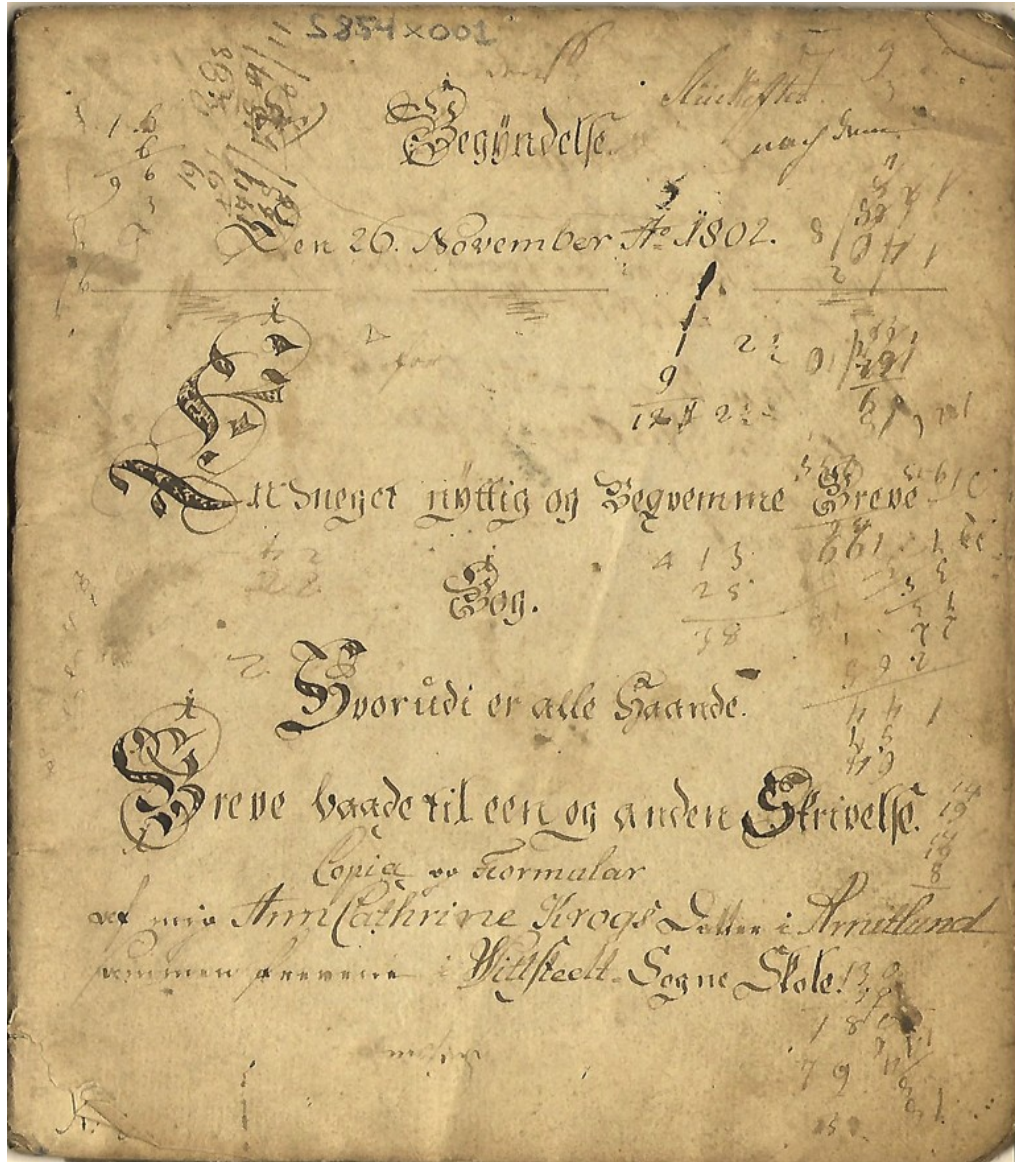

[S854x002]

ANN CATHRINES SKRIVEHÆFTE

Jens Rasmussen
Januar 2022

Introduktion

I mine gemmer har i mange år ligget et gulnet hæfte som jeg ikke har brugt tid på. Dels fordi det ikke stammer fra en af mine forfædre, dels fordi det var svært læseligt. Begge dele er dårlige undskyldninger, for det kan godt være interessant indholdsmæssigt, selvom der ikke er tale om en forfader, og vel kan det være svært at sætte sig ind i en persons særlige håndskrift, men når man først er kommet i gang, er det ikke værre end at læse en nutidig persons håndskrift.

Og det har vist sig at være et interessant hæfte som fortæller meget om det som optog en pige fra bondestanden i begyndelsen af 1800-tallet: Standardskrivelser til breve af mange slags, digte, ordsprog, gåder og salmer. Lidt historieskrivning er der også blevet plads til i form af en satire som beskriver deltagerne i Den spanske Arvefølgekrig som deltagere i et kortspil.

Skrivehæftet

Selve skrivehæftet består af 11 ark papir som er foldet på midten og syet sammen, så hæftet får et format på 170x195 mm. Der er således 44 beskrevne sider og et omslag af tykkere papir. Som det ses på forsiden, beskriver Ann Cathrine Krogsdatter indholdet i sit hæfte som breve, kopier og formularer som hun har skrevet i sogneskolen i Wittstedt (nuv. Vedsted) ca. 12 km sydvest for Haderslev. Før skolereformen i 1814 i kongeriget Danmark var den offentlige undervisning noget mere udviklet hertugdømmet Slesvig, men det er svært at vurdere hvor stor en del af indholdet som er skrevet i skolen, og hvor meget hun har skrevet hjemme. Al teksten er på dansk, og hun viser – allerede på forsiden – at hun behersker forskellige skrifttyper: Gotisk og latinsk håndskrift samt gotisk trykskrift (fraktur). Med to undtagelser er teksten skrevet af den samme person – fremover benævnt ACK.

Nogle af teksterne er muligvis blevet dikteret i skolen hvilket nogle af stavfejlene kunne tyde på, men generelt er der få stavfejl. Overstavning i form af 'hand' i stedet for 'han' forekommer ofte, men det kan også være en gammel lærers indflydelse da 'hand' brugtes før i tiden. I det hele taget er retskrivning som vi kender det i dag med et sprognævn en langt senere opfindelse.

Noget af teksten er ulæselig fx hvor papiret er gået i stykker, eller fordi hæftet senere har været brugt som kladdepapir til udregninger. Men generelt har både blæk og papir holdt sig godt, og skrivehæftet har ikke været udsat for væske.

En renskrift af skrivehæftet er vedlagt som Bilag.

Forfatteren

Ann Cathrine Krogsdatter blev født i 1788 i Hoptrup sogn øst for Vedsted af Inger Mikkelsdatter og Peter Jessen Krog som begge var fra sognet, men som slog sig ned i Vedsted sogn i landsbyen Arnitlund som ligger på vejen mellem Vedsted kirke og Over Jerstal. Familien er nævnt i folketællingen fra 1803 med de to forældre, ACK og to af hendes ældre brødre, Jes og Peter. Den ældste bror, Willatz, blev født i 1781 og har som 22-årig forladt hjemmet. Peter, min tip-tipoldefar, har jeg før skrevet om med udgangspunkt i det skrivehæfte som han skrev i under sin militærtjeneste fra 1805 til 1813 (jensras.wordpress.com).

Peter giftede sig efter sin hjemkomst fra Napoleonskrigene med en arving til Slukefter Kro i Vedsted, og de to skrivehæfter har så siden ligget på kroen, som først var en gård med tilladelse til krohold og senere en kro med egen bygning som den fremstår i dag. Det er mærkeligt at ACK's skrivehæfte endte på kroen, for hun blev gift i 1811 med Christian Hansen Jægsen fra Abkær (en anden af landsbyerne i Vedsted sogn). Hun døde allerede i 1812 ved sin første barsel hvor hun fødte et dødfødt barn, og enkemanden har måske fundet at skrivehæftet hørte hjemme hos hendes forældre.

Indholdet

Jeg har renskrevet en del af skrivehæftets indhold som det fremgår af bilaget. For at hjælpe andre ved læsning af originalen, har jeg i min renskrift holdt mig strengt til den originale udformning (sideopsætning, linjelængder og stavning), og da ACK ikke altid skifter linje efter en verselinje, kan det gøre læsningen af digtene lidt udfordrende.

ACK bruger fraktur til overskrifter og når hun vil fremhæve noget. Desuden ved fremmedord og egennavne. I min renskrift er fraktur gengivet med kursivtyper. Hvis jeg har indsat manglende tekst eller original tekst som er fundet i andre kilder, er det markeret med kantede parenteser. Tilsvarende hvis jeg har indsat enkelte ord og tegn af hensyn til forståelsen, og meningsforstyrrende stavfejl er rettet på tilsvarende måde fx 'han vra [var]'. Bogstaver og ord som jeg ikke har kunnet tyde, er markeret med [...].

En stor del af indholdet i skrivehæftet er forslag til standardbreve, og for de flestes vedkommende har jeg blot noteret overskriften og sidetallet. Skrivehæftet er ifølge forsiden påbegyndt i 1802 hvor ACK var 14 år gammel, og det må siges at med detudvalg af brevformularer vil hun være rustet til mange af voksenlivets

udfordringer. Der er således formularer til indbydelse, værdipapirer og til henvendelse til kongen.

Mange gange under tydingen af skrivehæftet har jeg søgt hjælp hos Google for at finde en original som har været grundlag for ACK, og det er lykkedes i en del tilfælde. Jeg vil gennemgå skrivehæftet i det følgende, side for side:

Side 1. Forsiden

Forsiden er præget af gotiske trykte bogstaver i håndskrift og med meget udsmykkede begyndelsesbogstaver. Med en anden skrift er øverst skrevet 'Slückefer' som var det oprindelige navn for Slukefter og lige nedenunder 'nach dem'. Desuden har nogen kunnet få sig selv til at bruge nogle af de ledige felter til banale udregninger.

Side 2. Notitser

Slukefter kro havde også et høkeri dvs. blandet landhandel, og på side 2 er med en anden skrift end ACK's skrevet om grisens vægt under forskellige omstændigheder og om et par debitorer. Skribenten har også nedskrevet det – fra nutidige spiritusprøver – kendte ord 'konstantinopolitanske'.

Side 3 – 5. Bryllupsindbydelse

Jeg har renskrevet de første tre standardbreve som omhandler hjælp og støtte til et bryllup. Brevene er holdt i meget høflige vendinger og er tydeligvis skrevet af efter en såkaldt brevbog. Ifølge *Ordbog over det danske Sprog* (OdS) kan brevbog være en "bog indeholdende mønstre for forskellige slags breve" så uøvede skribenter kunne få hjælp til brevskrivningen. ACK har også beholdt årstallet 1802 fra originalen. Jeg har ikke kunnet finde originalen. Til gengæld har ACK indsat lokale stednavne.

Bryllup før i tiden er indgående beskrevet af Troels-Lund i hans værk *Dagligt liv i Norden i det sekstende Århundrede*, og det fremgår heraf at bryllup ikke bare var en fest, men at det var meget vigtigt at overholde en lang række regler fx ved turen til kirken. Troels-Lund nævner også at mange af skikkene stadig er gældende op i 1800-tallet. Det var vigtigt at få gode venner og familiemedlemmer med til at pynte og ledsage bruden til kirken, og derfor er en velskrevet indbydelse nødvendig.

Side 6 – 17. Diverse brevformularer

hvis indhold fremgår af overskrifterne

Side 18. To personlige breve

Det første brev er et beklagende brev hvor brevskriveren undskylder sin dårlige indsats og lover bedring.

Det andet er et klassisk kærlighedsbrev fra en bejler til en kvinde.

Side 19. Klagebrev

Brevet er til en veninde der skal høre om problemer med brevskriverens søsters problemer med at lære at læse i skolen.

Side 20. Brev til en bror

Brevet omhandler broderens ansættelse formodentlig som karl hos en slægtning, og det ser ud som om brevet er skrevet til begge. Interessant er det at den nære købstad Haderslev bliver skrevet 'Hadersleb' som en mellemting mellem den danske form og den tyske 'Hadersleben'.

Side 21-24ø. Det europæiske lenter spil i Europa

På disse sider en satire eller noget der ligner nutidens karikaturtegninger som omhandler de europæiske magter. Et spil lenter er et kortspil som omtales i OdS som

Lanter, en. [ˈlan(ˈ)ɔ̃dər] († **Lantring**, *Moth.L150*). (ænyd. d. s. (*LKok*, *Nyerup Rahb.III.106*)), sv. lanter, *jf. nt. lenter*, eng. lanterloo (*nu: loo*, *dial. lant*), holl. lanterhui (*sj. lanter*); *fra fr. lantur(e)lu*, *egl. som omkvæd*, *derefter: snak, dumheder, og endelig: et kortspil, klørknægt i dette spil; nu kun dial.*)

1) forældet kortspil, spillet af 3-6 personer, der fik fem kort hver, medens resten laa i en talon; *bøddelspil* (*sml. ogs. Bøddel 2.2*). *Moth.L50f.* (se *Werl.Holb.2 242f.*). *Der neppe findes een (*dvs.: ung pige*) i heele Kirke-Sogn, | Der steege kand en Steeg . . | Men derimod en hver en konstig Lanter spiller. *Holb.Skiemt.D4.v* Pamphilus . . er et Kort af stor Importance udi Lanter. *sa. Ep.II.159. Falst.117. Biehl.DQ.IV.19. Grundtv.PS.IV.191. Bloch Suhv. ÆS.II.211* (se u. *Bøddelspil*). *Sv Grundtv.GIM.NySaml.309.312(vestjy.)*. Det egentlige Skjelnemærke for Honoratiores (*i Svaneke*) var at kunne spille Lanter . . istedetfor Styrvolt. *Madv.E.26. JPJac. (1924).I.175. Rist.LM.19.*

2) fem kort af samme farve i lanter (1). *Moth.L51*. Hvem der har lanter hand vinder, er der to som har lanter, så gælder den som er i forhånden, og den anden lanter er fri for bet. *smst.*

3) (*jf. nordfris. lanter; maaske et andet ord*) i forb. som gøre en lanter, gøre et godt kup; faa en god (*uventet*) fortjeneste. *MDL.(jy.) Feilb.*

'Lanter':

Det har især glædet mig at læse pkt. 3), for jeg har før hørt mine forældre og deres jævnaldrende udbryde ”No ha vi gø’j lande!”, og jeg vidste at det betød at man havde været heldig. Nu kender - jeg langt om længe - oprindelsen til udtrykket.

Jeg havde store problemer med at få mening i teksten, men da jeg sendte udtrykket ’ieg nok har at forlore’ til Google, blev jeg ledt til OdS:

forlore, *v.* [føʁˈloːrə] (tidligere ogs. **forlaare**. *Helt.Poet.198. Stub.26*).

præt. -ede ell. (sj.) -te (Sort.HS.B1^r.); part. -et ell. (nu sj.) -en

(Falst.Ovid.135. vAph.(1764). jf. talem. u. bet. 3 slutn.). (ænyd. forlore,

-laare, sv. förlora; dannet af forloren; jf. forlire; nu næppe br. i rigsspr.; jf.:

“nu kun hos Almuen.” Levin.) d. s. s. forlise 1.

1) *d. s. s. forlise 1.1. *Jeg spiller gjerne med | Jeg noch har at forlaare.*

Cit.beg.af18aarh.(Thott 4°1524.136). Anders Bilde . : forlorede (fæstningen

Heraf fremgik det tydeligt at citatet af den spanske konge i teksten kunne findes i et værk, nr. 1524, fra den Thott’ske håndskriftsamling på Det kongelige Bibliotek. Der er tale om en indbunden bog på næsten 400 håndskrevne sider med en nogenlunde læselig skrift. Den kan man få lov at studere på stedet, og det har støttet min læsning af ACK. Det pågældende værk er fra ca. 1705, og det må være skrevet af fra en anden kilde. Hvordan ACK har fået fat i denne kilde er uvist, men hun har helt sikkert ikke haft fingrene i det Thott’ske håndskrift (fremover kaldet ’Thott’). Det er også underligt at ACK har skrevet lenter-spillet af, for det beskriver omstændighederne ved Den spanske Arvefølgekrig i begyndelsen af 1700-tallet, og det er ikke særligt morsomt, men det er trods alt på vers. (I broderens skrivehæfte er der en såkaldt dialogvise fra den samtidige Napoleonskrig med en ret præcis beskrivelse af de europæiske fyrsters holdninger til krigen omkring 1805). Der er dog enkelte interessante emner i teksten:

Det er fx vittigt at den hollandske repræsentant nægter at kaste sit ’sø-kort’ når man betænker at han er fra en søfarts- og handelsnation. Kongen af Danmark passer, og det svarer vist til den danske deltagelse i arvefølgekrigen hvor kun nogle danske lejetropper deltog mod Frankrig og Spanien. Som eneste ikke-fyrstelige nævnes den franske general Villeroi som på et tidspunkt faldt i fangenskab og i det hele taget gjorde en så dårlig figur at der skrives: ”Naar mand kuns kan forsage”. Teksten slutter med en god lægmandsbetragtning fra bønder og borgere: ”Vi maa sætte bet’en til”, dvs. det er os der skal betale for de stores spil.

Side 24n – 26m. Hyldestdigt til en kvinde

Der er tale om et højstemt hyldestdigt til en ung kvinde der overgår den græske Helena og gudinden Venus i skønhed. Første del af digtet (indtil 'Om nogen for sit venten får') er også med i Thott.

Side 26m – 27. Småvers

De to af versene har begge seks verselinjer og de starter begge med to eller flere 'jo'. De er skrevet to gange: Først nederst på side 26 ved siden af hinanden og med en smuk bort nedenunder. De gentages på side 27 skrevet efter hinanden, så de må have gjort indtryk på ACK. Det første vers ligner et vers fra en salme, og det med i Thott.

Det andet vers er af barokdigteren Anders C. Bording (1619-77)

<https://kalliope.org/da/text/bording2002072805>.

Det tredje vers er på fire linjer og rummer en klar advarsel til datidens unge kvinder om at vogte det jomfruelige kød eller skød som brugt i OdS:

især gldgs. ell. dial.): nu er hundrede og eet (een. Feilb.) ude, egl.: nu er spillet tabt (for mig, os), nu er det galt fat, nu er pokker løs, nu er jeg (vi) "færdig(e)"; færdig med fyrre! *Det skiere Jomfru Skiød | Den glaße skøre Rude | Faar den det mindste Stød | Da Hundred et er ude. Cit.ca.1700. (Thott4°1524.182). naar jeg levede fornøiet, saa havde jeg ikke meere at

'Hundrede og et' er et kortspil hvor man skal samle 101 points, så hvis 101 er ude, er spillet tabt – også for den unge kvinde. Som det fremgår af kopien fra OdS, findes verset også hos Thott.

Side 28ø. Moralsk digt

Digtet er skrevet af J.N. Bach og findes også hos Thott. Se endvidere

<https://kalliope.org/da/text/bachjn2002103101>

Side 28n – 29m. Den kristelige og den onde kvinde

I dette digt med to vers modstilles egenskaberne hos den såkaldt kristelige kvinde med den onde kvindes. Sådan som ACK har skrevet linjerne, er det ikke nemt at se rimene, men de er der. Digtet findes også hos Thott hvor det tilskrives N.Bach.

Side 29m. Hyldest til tobakken

En i vore dage uhørt lovprisning af tobakkens gode egenskaber. ACK skriver kun det første af flere vers. Findes hos Thott, men er kendt også i nyere kredse:

”Ikke desto mindre berømmes urtens herlighed af et mesterstykke udi dansk poesi til Tobaks berømmelse, anfører han [Ludvig Holberg]. Verset er fra 1714 og skyldes sognepræsten på Taasinge, Niels Lucoppidan, oplyser Billeskov Jansen i sine kommentarer. Digtet er ikke sådan at finde frem,…” (Kronik af Torben Brostrøm i Information, 12. august 2000).

Side 30. Mere om tobak

Et kort vers på fire linjer som åbenbart har stået på en snustobaksdåse. Tobak hjælper ifølge forfatteren både mod tand- og hovedpine. Findes hos Thott.

Side 30m. Gåder

En rimet gåde som stammer fra officer og digter Jens Steen Sehested fra 1600-tallet. Som det anføres i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs værk om hans digtning, findes gåden - som hos Sehested kaldes et vers om en bådsmandspibe – i mange afskrifter. Digtet er dobbeltydigt, men for den rene for hvem alt er rent, er der ikke tvivl om at løsningen på gåden er som ACK skriver: en Pibe.

Da nævnte værk udkom skrev politiken om Sehested og bragte bl.a. et billede af Sehested med bådsmandspiben tegnet af Mette Dreyer:

https://politiken.dk/kultur/boger/boganmeldelser/skonlitteratur_boger/art5041226/Soldat-og-horeunge-var-en-af-danske-litteraturs-store-skikkelser

Under ovenstående gåde og bredende sig ind på side 31 nederst er med en anden håndskrift (muligvis Peter Petersen Mortensen, ACK's brors barnebarn) skrevet en anden gåde som er ret elegant. Løsningen 'MAND' består først af 1000 (Romertal M) og ender med 500 (Romertal D). Hvis det første led fjernes står der 'And'.

Side 31. Hyldest til fader og moder

Er måske skrevet til en mærkedag for et par forældre. Ikke fundet andre steder.

Side 32. Til smædeskriveren

ACK's overskrift er 'Pasqittanten', men i originalen har stået 'Pasqillanten' (smædeskriveren). Der er tale om en konflikt mellem en adelsmand og en præst i

Vesthimmerland. Sagen er beskrevet i årbogen *Fra Himmerland og Kjær herred* fra 1965 udgivet af Historisk Samfund for Aalborg Amt. Da ejeren af Lekenfeld, Peder Lerche, døde, kvitterede præsten i Folum sogn for striden ved at forfatte en gravskrift hvor han bl.a. anfører:

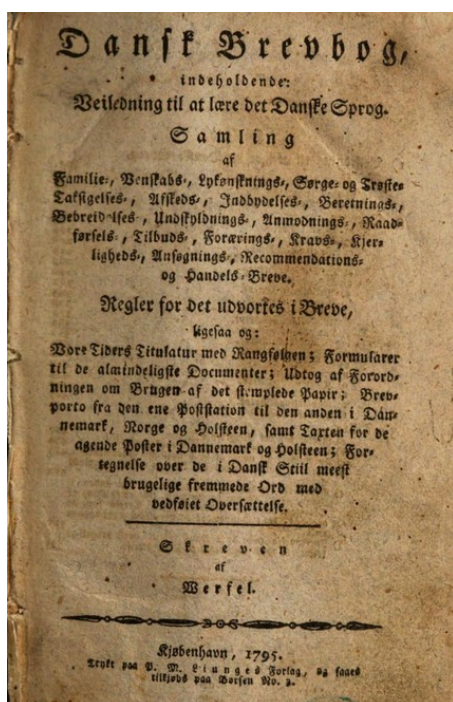
”denne levede som et bæst,
og som et bæst han døde,
En landeplage. Enkers pest.
Et snavs, et drog, en jøde.”

Det var alligevel så groft at Lerches arvinger skrev et gensvar mod smædeskriveren. Heller ikke gensvaret er særligt stuerent. Det er dog rimet hvilket ikke ses så tydeligt af ACK's afskrift. Hvis man selv indsætter linjeskift ved rimene, bliver teksten nemmere at forstå. Begge skrivelser er med i Thott.

Side 33 – 34ø. Om onde kvinder

En svært læselig side, men heldigvis kom Thott mig også til hjælp her. Vi er her ovre i et hadsk udfald mod onde kvinder. Som indledning beskrives hvordan man med vold og selvmord kan slippe fra en ond kvinde. Dernæst beskrives en ond kvinde over en snes vers der er udformet på samme måde: Tre ubehagelige ting nævnes hvoraf den sidste er 'en ond Qvinde'.

Side 34ø. Kærlighedsbreve

Det forklares i denne tekst hvorfor man ikke kan lave en standard for et kærestebrev, men der følger alligevel nogle eksempler herpå, men dem kan man om ønsket lade være ulæste.

Siden er skrevet af fra en brevbog fra 1795 skrevet af Werfel. Brevbogen indeholder på flere hundrede sider et væld af forslag til breve til brug i både privat- og i forretningslivet. Bogen indeholder en grundig dansk sproglære, posttakster i det danske rige og en fremmedordbog. Det er herfra ACK har hentet siden om kærlighedsbreve.

Side 35 – 41ø. Obligationer og ansøgninger til kongen

Alle disse brevforslag og kommentarer hertil er taget direkte fra Werfels *Dansk Brevbog*.

Side 41ø – 42. Salme: Jeg haver til Gud min sag hjemstilt

Denne salme findes i *Den Danske Psalmedigtning indtil Kingo* af Brandt&Helweg fra 1846, og den er indsunget af et kor fra Fuglefjord på Færøerne:

<https://www.fuglafjordur.com/lokalur-tonleikur/visur/kingosalmar/>

Samme kor har også lagt alle 18 strofer på Internet sammen med oplysningen om at forfatteren er Johannes Leon (1531-1597) fra Thüringen, og salmen er oversat af præsten i Malmø Hans Ravn (1569-1625) og bearbejdet af nordmanden Magnus Brostrup Landstad (1802-1880). Landstad var både præst, digter og folkevisesamler.

<https://docplayer.dk/1273715-Vidm-til-triggjar-kingomenn-s-simun-rasmussen-sang-n-niels-midjord-sang-l-petur-jacob-eliasen-lylli-sang-g-niels-midjord-gittar.html>

ACK har nok også følt at det var en lang salme at skrive, for hun skriver efter sidste linje: ”Ende på denne Salme Anne Katrina”.

Side 43. Salme: Ret gerne vil jeg flytte

Denne salme findes i præsten og salmedigteren Peder Dass' *Aandelig Tids-Fordriv eller Bibelske Viise-Bog* fra 1804.

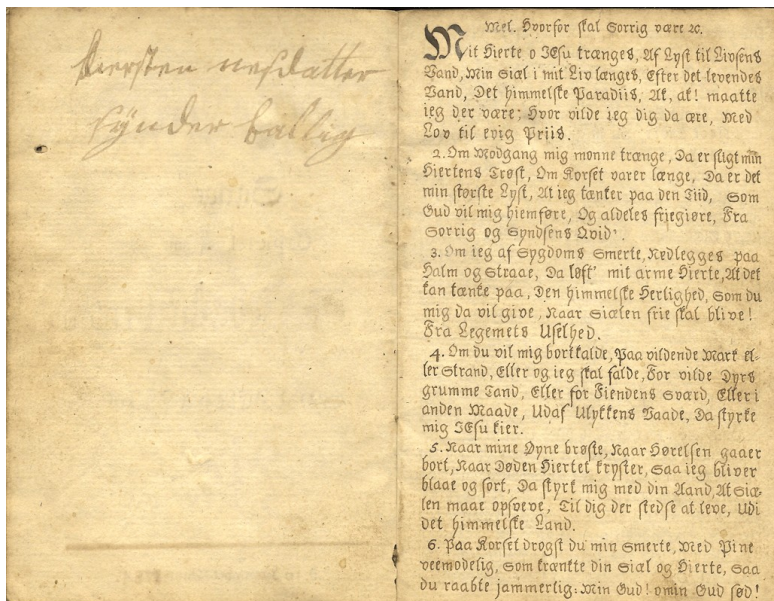
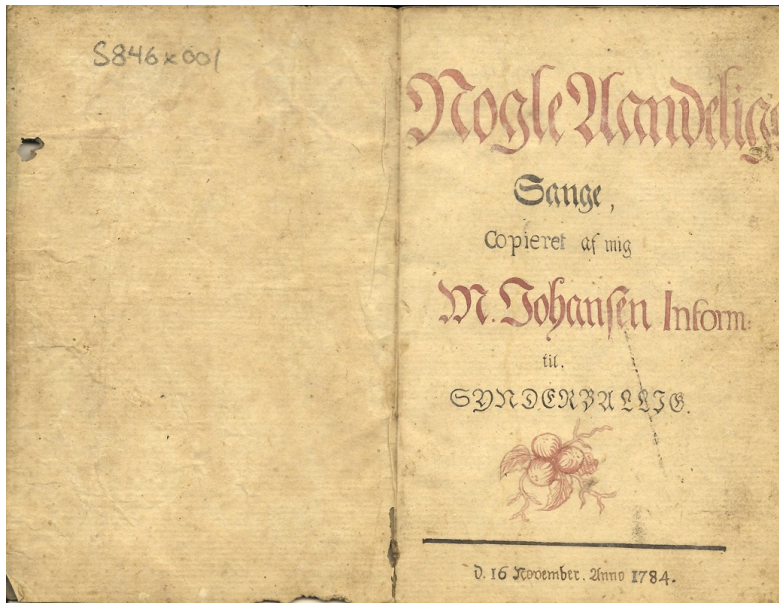
Som i den foregående salme er emnet døden og forberedelsen hertil. Den er indsunget af det norske kor, Vokal Nord: https://www.youtube.com/watch?v=v9_MqCrBSQ

Side 43n - 44m. Salme: Fra vuggen til min kiste

En salme som er beregnet til et barn som tidligt er afgang ved døden. Den er trykt i *Sønderjydske Årbøger, II halvbind* fra 1956, men er ellers ikke til at finde.

Side 44m. Salme: Farvel, jeg rejser bort herfra

Denne salme er beregnet på begravelsen af et ungt menneske. Den optræder som en af de syv salmer som er nedskrevet i M. Johansens håndskrevne salmebog, og denne salmebog er i min besiddelse. Forsiden og første side er vist nedenfor:

Over for den første salme (på 29 strofer!) er skrevet 'Kiersten Jesdatter Synderballig'. Synderballig hedder i dag Sønderballe og ligger i Hoptrup sogn. Kiersten Jesdatter blev gift med kromand Peter Bertelsen på Slukefter kro, og hun døde i 1805 hvorefter enkemanden giftede sig med Karen Jensdatter. Hun havde allerede tre piger hvoraf de to efter tur blev gift med ACK's bror, førnævnte Peter. På den måde kom kroen – og de to håndskrifter – ind i min familie. Hvem M. Johansen var, har jeg ikke kunnet finde ud af.

Salmerne i M. Johansens salmebog er:

Mit Hjerte, Oh Jesu, trænges	29 vers
Den store hvide flok vi se	3 vers
Triumph, min strid er endt	7 vers
Ret gerne vil jeg flytte	5 vers
Mit glas nu er udrundet	4 vers
Fra vuggen til min kiste	4 vers
Farvel, jeg rejser bort herfra	5 vers

Afslutning

En del af teksterne hos ACK kan jeg kun finde i Thott. Men dem må hun have skrevet af efter noget andet som måske nu er bortkommet. I ACK's tid var der stor interesse i den dannede offentlighed for at højne bøndernes åndelige niveau så skillingsviser og platte romaner ikke var deres eneste læsestof. Man udgav derfor samlinger som *Morskabslæsning for Almuen*, og heri var der bl.a. moralske fortællinger og underholdende historier. Men disse værker udkom først i 1830'erne og har derfor ikke kunnet fungere som kilde for Anne Cathrine Krogsdatter.

Det er svært at konkludere noget om indholdet i ACK's skrivehæfte. Den tidsmæssige afstand på over 200 år er stor, og smag og værdier har ændret sig meget i den periode. Men det er klart at ACK har været meget bogligt interesseret og har kastet sig over at læse og kopiere tekster af vidt forskellig oprindelse og type. Det er på et niveau som man ellers ikke ville forvente af en bondedatter ved indgangen til det 19. århundrede.

Noget har sikkert ligget til familien, for broderen skrev også i et skrivehæfte, og tilsyneladende gik den litterære interesse i arv. Broderens barnebarn, Peter P. Mortensen, kom på højskole i en ung alder, og han har efterladt sig mange velskrevne breve og en kort dagbog fra krigen i 1864.

Alt i alt udgør skrivehæftet et bidrag til mentalitetshistorien idet den giver et indblik i smag og interesser hos en ung kvinde af bondestanden ved begyndelsen af den moderne tid kort efter Napoleonskrigene.